

MATURITNÍ KRITÉRIA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

určená pro 2. až 4. ročníky

Maturitní zkouška z českého jazyka spadá do **společné části maturity a profilové části maturity** na základě novelizace Školského zákona č. 561/2004 Sb. a Maturitní vyhlášky č. 177/2009.

Veškeré platné maturitní předpisy najdete v tomto odkazu: <https://maturita.cermat.cz/menu/pravni-predpisy>

Společná část maturitní zkoušky se koná pouze formou **didaktického testu**, který je hodnocen slovy „uspěl“ nebo „neuspěl“ s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Žáci ze zkoušek společné části neobdrží na vysvědčení známku. **Celou maturitní zkoušku však úspěšně složí, jen pokud úspěšně složí didaktický test.** Didaktický test je administrován centrálně a též vyhodnocován. Zadání je jednotné pro všechny žáky. V tomto odkazu <https://maturita.cermat.cz/menu/katalogy-pozadavku> najdete Katalog požadavků pro český jazyk a literaturu. V něm žák, jaké osvojené vědomosti a dovednosti musí prokázat. Obsahuje i seznam autorů literárních děl, literárních žánrů, směrů a hnutí, který je teoretickým základem pro didaktický test. Didaktický test trvá nadále **85 minut**.

Profilová část maturitní zkoušky, jejíž organizace je v kompetenci vedení školy, se koná formou písemné práce a formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí. Hodnocení písemné práce tvoří **40 %** a hodnocení ústní zkoušky **60 %** celkového hodnocení zkušebního předmětu.

PÍSEMNÁ MATURITNÍ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Jedná se o slohovou práci formy souvislého textu **s min. počtem 250 slov**. Maximální hranice slov není stanovena.

Na výběr zadání i sepsání práce je stanoveno nejméně **110 minut času**. Žák si vybírá minimálně ze **4 zadání**, která jsou představena bezprostředně před začátkem samotné zkoušky. Žák si vybere 1 zadání. To musí obsahovat název zadání, způsob zpracování zadání a popřípadě výchozí text zadání. To může obsahovat i graf, obrázek. Zadání jsou stejná pro všechny žáky maturitního oboru školy, práci píšou v jeden den a čas. V případě stejného zadání písemné práce pro více oborů vzdělání téže školy konají žáci těchto oborů ve stejný den a čas. Je při ní povoleno použití i pravidel českého pravopisu.

HODNOCENÍ PÍSEMNÉ MATURITNÍ PRÁCE

1A – obsah/téma		2A – pravopis a tvarosloví		3A – koheze (syntaktická stránka textu)	
Text se nevztahuje k tématu	0	10 a více chyb	0	Jednoduchá výstavba větných celků, až primitivní/přetížená = vysoká míra	0
Velký odklon/povrchnost	1	8-9 chyb	1	Jednoduchá/přetížená = větší míra	1
Někdy odklon/povrchnost	2	6-7 chyb	2	Spíše jednoduchá/přetížená	2
V zásadě odpovídá	3	4-5 chyb	3	V zásadě promyšlená	3
Funkčně odpovídá	4	2-3 chyby	4	Je promyšlená	4
Plně odpovídá	5	0-1 chyba	5	Promyšlená a funkční	5
1B – styl/útvár/kom. situace		2B – slovní zásoba		3B – koherence (kompozice, logika textu)	
Text není daným útvarem/styl.	0	Chudá, primitivní	0	Nelogičnost, chaos, nesoudržnost, těžká orientace v textu	0
Velké nedostatky	1	Chudá, nevhodné výrazy	1	Nepřehlednost, větší míra nedostatků	1
Má nedostatky	2	Spíše chudá, často nevhodné výrazy,	2	Spíše nahodilost	2
V zásadě odpovídá	3	Postačující, místy nevhodné výrazy	3	V zásadě vyvážená	3
Funkčně odpovídá	4	Spíše bohatá, ojediněle nevhodné výr.	4	Promyšlená a vyvážená	4
Plně odpovídá	5	Bohatá	5	Je precizní	5

Hodnotící tabulka	
Počet bodů	známka
30 – 27	1
26 – 22	2
21 – 17	3
16 – 12	4
11 a méně	5

Specifikace podmínek

1. Při nesplnění minimálního počtu slov (250 slov), práce bude hodnocena 0 body.
2. Při nesplnění kritéria 1A a nebo 1B bude písemná práce hodnocena 0 body.
3. Kritérium 2A Pravopis a hodnocení chyb:
 - malá chyba /0,5 chyba/ - diakritické a interpunkční chyby
 - velká chyba /1 chyba/ - chyby v tvarosloví, pravopise, interpunkci přímé řeči, zájmena jako např. ona a dalších zájmen, v hranicích slov
 - 1 velká chyba se rovná 2 malým chybám.
 - opakování stejné chyby je počítáno jako stále 1 chyba
4. Počítání slov – jako jedno slovo se počítá:
 - předložky, spojky, zájmena, citoslovce, zkratky a zkratková slova
 - víceslovná vlastní jména a názvy (Petr Novák = 1 slovo, Hradec nad Moravicí = 1 slovo)
 - číslovky (5 lidí = 2 slova, pět lidí = 2 slova, sedm set dvacet korun = 2 slova)
 - rozepsané datum (10. října 2015 = 1 slovo, V Praze 10. října 2015 = 3 slova)
 - adresy (pepa@seznam.cz = 1 slovo, Máchova 20 = 1 slovo, 170 00 Praha Holešovice = 1 slovo)
 - složená přídavná jména (česko-anglický slovník = 2 slova)
5. Jestliže dojde při čtení slohové práce k autorově ztíženému čtenářskému komfortu (závažné pravopisné chyby, nelogičnost odkazování, přetížení syntaktických celků a místa, která narušují soudržnost, souvislost a celistvost práce), bude k tomu přihlíženo v celkovém hodnocení práce.

BODOVÁ ŠKÁLA HODNOCENÍ PÍSEMNÝCH PRACÍ

		0 bodů	1 bod	2 body	3 body	4 body	5 bodů
1A	Téma, obsah funkčnost originalita/úroveň	Nevztahuje se k tématu.	Silně se odklání od tématu, odklání se.	Místy se odklání od tématu; některé pasáže jsou povrchní.	V zásadě odpovídá tématu; v zásadě funkční.	Odpovídá zadanému tématu a je funkční.	Plně odpovídá zadanému tématu. Text je originální a nápaditý.
1B	Funkční styl útvár adresát/účel	Značné nedostatky vzhledem ke komunikační situaci a útvaru	Značné nedostatky vzhledem ke komunikační situaci a útvaru	Nedostatky vzhledem ke komunikační situaci a útvaru.	V zásadě odpovídá komunikační situaci a útvaru.	Odpovídá zadané situaci a útvaru.	Plně odpovídá komunikační situaci a útvaru.
2A	Pravopis, Čárky	10 a více chyb chyby mají zásadní vliv na čtenářský komfort adresáta.	8 až 9 chyb Chyby mají vliv na čtenářský komfort	6 až 7 chyb Některé chyby mají vliv na čtenářský komfort.	4 až 5 chyb Chyby v zásadě nemají vliv na čtenářský komfort.	2 až 3 chyby Chyby nemají vliv na čtenářský komfort.	0 až 1 chyba Případné chyby nemají vliv na čtenářský komfort.
2B	Slovní zásoba	Nemotivovaně chudá až primitivní, ve vysoké míře se vyskytují výrazy; které nejsou vhodné a volba slov a slovních spojení zásadně narušuje porozumění textu.	Nemotivovaně chudá; ve větší míře se vyskytují výrazy, které nejsou vhodné; volba slov a slovních spojení narušuje porozumění textu.	Spíše chudá; často se vyskytují nevhodné výrazy; volba slov a slovních spojení občas narušuje porozumění textu.	Vzhledem k zadání dostačující; nikoliv potřebně bohatá a pestrá; místy nevhodné výrazy; volba slov a slovních spojení v zásadě neporušuje porozumění textu.	Spíše bohatá; rozmanité lexikální prostředky; ojediněle nevhodně zvolený výraz; volba slov nenarušuje porozumění textu	Motivovaně bohatá, rozmanitá zásoba, plně funkční; nevyskytují se nevhodné výrazy.
3A	Syntax	Větné celky jsou jednoduché a primitivní, nebo přetížené; nemotivované odchylky ve vysoké míře; nedostatky mají zásadní vliv na čtenářský komfort.	Větné celky nemotivované, jednoduché, nebo ve větší míře přetížené; nemotivované odchylky se vyskytují ve větší míře; nedostatky mají vliv na komfort	Výstavba větných celků je spíše jednoduchá, nebo přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se textu vyskytují občas. Nedostatky mají občas vliv na komfort.	Výstavba větných celků je v zásadě promyšlená a syntaktické prostředky jsou v zásadě funkční. Místy se objevují nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby.	Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci téměř vždy funkční.	Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci plně funkční. Nemotivované odchylky

					Nedostatky mají místy vliv na komfort.	Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují jen ojediněle. Nedostatky nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.	od pravidelné větné stavby se v textu nevyskytují. Čtenářský komfort adresáta není narušován
3B	Fakta logika, argumentace členění, odstavce čitelnost	Text je nesoudržný a chaotický; členění nelogické, argumentačně nezvládnuté; adresát musí vynaložit velké úsilí, aby se v textu zorientoval, popř. není možné.	Kompozice nepřehledná; v členění nedostatky; argumentace ve větší míře je nesrozumitelná; velké úsilí na orientaci v textu.	Kompozice textu je spíše nahodilá. V členění textu se často vyskytují nedostatky. Argumentace je občas nesrozumitelná. Organizace textu má vliv na čtenářský komfort adresát.	Kompozice textu je v zásadě vyvážená. Text je až na malé nedostatky vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je v zásadě srozumitelná. Organizace textu v zásadě nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.	Kompozice textu je promyšlená a vyvážená. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je srozumitelná. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.	Kompozice textu je precizní. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je velmi vyspělá. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.

ÚSTNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Pro základ ústní zkoušky je důležitý školní seznam literárních děl, který najdete na stránkách naší školy v záložce maturita. (odkaz: https://www.cssodry.cz/user_files/%C5%A1koln%C3%AD%20k%C3%A1non%20knih_1.pdf). Z něj vybírá dle stanovených kritérií žák **nejméně 20 děl** a tento seznam, který je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, pak odevzdává škole nejpozději 31. března roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro jarní zkušební období a do 30. června roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro podzimní zkušební období. Neodevzdá-li žák do 31. března, resp. do 30. června vlastní seznam literárních děl, losuje si u zkoušky z XXX pracovních listů.

Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce

Žák vybírá 20 literárních děl. Za literární dílo je považováno komplexní dílo, nikoli jeho část. Kritéria výběru jsou:

Světová a česká literatura do konce 18. století	Minimálně 2 literární díla
Světová a česká literatura 19. století	Minimálně 3 literární díla
Světová literatura 20. a 21. století	Minimálně 4 literární díla
Česká literatura 20. a 21. století	Minimálně 5 literárních děl
Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu zastoupena próza, poezie, drama.	
Seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.	

Charakteristika ústní zkoušky

Jde o formu řízeného rozhovoru mezi zkoušejícím a popřípadě přísedícím, kdy se ověřuje znalost a analýza maturitního zadání, ověření znalostí z oblasti jazyka a slohu, ověření praktických komunikačních dovedností. **Příprava k ústní zkoušce trvá 20 minut.** Ústní zkouška trvá nejdéle **15 minut.** Žák si losuje jedno maturitní zadání ze svého seznamu maturitních zadání. Pracovní list dostává žák až po vylosování zadání. V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné pomůcky vyjma pracovního listu, struktury ústní zkoušky a psacích potřeb. V jednom dni nelze losovat dvakrát pracovní list ke stejnému literárnímu dílu – literární dílo, které již bylo vylosováno, je pro daný maturitní den vyřazeno.

Struktura ústní zkoušky

Ústní zkouška se skládá ze 4 částí, z čehož první část „Analýza uměleckého textu“ obsahuje 3 pod části. Každá z těchto částí/pod částí je hodnocena 0 – 4 body.

Pořadí části	Část	Čas v minutách	Body	Popis (ověřované vědomosti a dovednosti)
1.	Analýza uměleckého textu	15	4	Žák samostatně určí <ul style="list-style-type: none"> • zasazení výňatku do kontextu díla • literární druh a žánr • tematickou výstavbu výňatku • čas, prostor, kompozici
			4	<ul style="list-style-type: none"> • vypravěče / lyrický subjekt • charakteristiku postav • vyprávěcí způsob a typy promluv
			4	<ul style="list-style-type: none"> • básnické a jazykové prostředky • jazykovou stránku výňatku (např. veršová výstavba, básnické prostředky aj.)

2.	Literárně historický kontext		4	Žák samostatně představí <ul style="list-style-type: none"> • literárně obecný kontext • kontext autorovy tvorby • literární období/literární epochu (znaky, další autoři)
3.	Analýza neuměleckého textu		4	Žák samostatně určí a charakterizuje <ul style="list-style-type: none"> • textovou a komunikační rovinu • stylistickou rovinu – funkční styl, slohový postup a útvar • charakterizuje stručně určený funkční styl a jeho znaky doloží konkrétně ve výňatku • jazykové prostředky výňatku a jejich funkci
4.	Výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury		4	Tato část sleduje po celou dobu zkoušky, zda žák formuluje výpovědi v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury.

Hodnocení ústní zkoušky

Bodové hodnocení jednotlivých částí zkoušky	
část	maximální počet bodů
1.	12
2.	4
3.	4
Jazyková úroveň	4
<i>celkem</i>	24

Hodnotící tabulka	
Počet bodů	známka
24 – 22	1
21 – 18	2
17 – 14	3
13 – 10	4
9 a méně	5

SPECIFIKACE BODOVÉ ŠKÁLY HODNOCENÍ ÚSTNÍ ZKOUŠKY

	0 bod	1 bod	2 body	3 body	4 body
Charakteristika uměleckého a neuměleckého textu	Ve sdělení se ve vysoké míře vyskytují nedostatky. Pomoc zkoušejícího je nutná ve vysoké míře. Analýza textu je nedostatečná. Tvrzení jsou nedostatečně doložena konkrétními textovými pasážemi.	Ve sdělení se ve větší míře vyskytují nedostatky. Pomoc zkoušejícího je nutná ve větší míře. Analýza textu je dostatečná. Tvrzení jsou dostatečně doložena konkrétními textovými pasážemi.	Ve sdělení se občas objevují nedostatky. Pomoc zkoušejícího je nutná občas. Analýza textu je dobrá. Tvrzení jsou dobře doložena konkrétními textovými pasážemi.	Sdělení odpovídá zadání, nedostatky se objevují ojediněle. Pomoc zkoušejícího je nutná ojediněle. Analýza textu je velmi dobrá. Tvrzení jsou velmi dobře doložena konkrétními textovými pasážemi.	Sdělení zcela odpovídá zadání, nedostatky se nevyskytují. Pomoc zkoušejícího není nutná. Analýza textu je výborná. Tvrzení jsou výborně doložena konkrétními textovými pasážemi.
Výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury	Výpověď je ve vysoké míře v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není plynulý, v jeho strukturaci se ve vysoké míře vyskytují nedostatky. <i>nebo</i> Projev nelze hodnotit, žák téměř nebo vůbec nekomunikuje. Argumentace je nedostatečná.	Výpověď je ve větší míře v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není plynulý, v jeho strukturaci se ve větší míře vyskytují nedostatky. Argumentace je dostatečná.	Výpověď je občas v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není občas plynulý, v jeho strukturaci se občas vyskytují nedostatky. Argumentace je dobrá.	Výpověď je v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury, nedostatky se objevují ojediněle. Projev je plynulý a vhodně strukturovaný, nedostatky se objevují ojediněle. Argumentace je velmi dobrá.	Výpověď je v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury, nedostatky se objevují ojediněle. Projev je plynulý a vhodně strukturovaný, nedostatky se téměř nevyskytují. Argumentace je výborná.

ÚPRAVA PODMÍNEK PRO ŽÁKY S PŘIZNANÝM UZPŮSOBENÍM PODMÍNEK PRO KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY (PUP MZ)

Úpravou podmínek pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky se zabývá novelizovaná vyhláška č. 177/2009 https://maturita.ceremat.cz/files/files/zakon-vyhlaska/2021-2022/Vyhlaska_177-2009_1-1-2022.pdf.

Dle vyhlášky č. 177/2009 § 1 písm. c) žáci PUP MZ jsou definováni takto:

„Pro účely této vyhlášky se rozumí žákem s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky žák nebo uchazeč uvedený v § 16 odst. 9 školského zákona, žák nebo uchazeč s vývojovými poruchami učení nebo zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení, kterému je na základě jeho žádosti umožněno konat maturitní zkoušku za podmínek odpovídajících jeho potřebám.“

Na základě Přílohy č. 2 vyhlášky 177/2009 Sb. jsou žáci s PUP MZ členěni do čtyř kategorií podle typu vzdělávacích potřeb a do skupin 1 až 3 podle míry požadovaných uzpůsobení.

	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3
Tělesné postižení (TP)	Navýšení čas. limitu o 75 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; obsahové úpravy ve smyslu nahrazení některých úloh, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky.	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence
Zrakové postižení (ZP)	Navýšení čas. limitu o 75 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace (zvětšené písmo vel. 14, 16, 20, 26 b., Braillovo písmo, elektronická verze); možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky.	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence
Sluchové postižení (SP)	Navýšení čas. limitu o 50 %; kompenzační pomůcky; vyloučen poslech z cizího jazyka.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky; možnost využití služeb tlumočnicka nebo asistenta; vyloučen poslech z cizího jazyka. N –	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + konání modifikované zkoušky z ČJ a CJ (anglického) pro neslyšící + tlumočení českého znakového jazyka

		navýšení čas. limitu o 100 %; zkušební dokumentace bez úprav; kompenzační pomůcky; možnost využití služeb tlumočnicka nebo asistenta; vyloučen poslech z cizího jazyka.	
Specifické poruchy učení a ostatní (SPUO)	Navýšení čas. limitu o 25 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 50 %; formální úpravy zkušební dokumentace; případně obsahové úpravy, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky. N – navýšení čas. limitu o 50 %; zkušební dokumentace bez úprav; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; ostatní uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence (netýká se žáků se SPU)